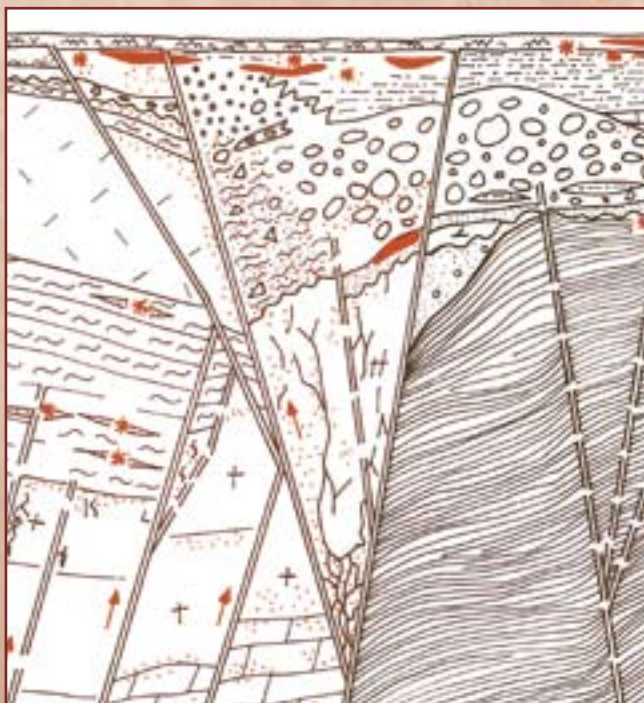

Nastanek Idrijskega rudišča

Rudišče je nastalo v srednjem triasu – ladiniju pred več kot 230 milijoni let. V tem obdobju je bilo naše ozemlje tektonsko in vulkansko zelo aktivno. Ob prelomih so pritekale hidrotermalne raztopine, bogate z živim srebrom. Iz raztopin se je kristaliziral **cinabarit** ter nadomeščal različne kamnine (epigenetsko orudenje). Del bogatih hidrotermalnih raztopin pa se je izlival v takratna močvirja, kjer so nastale bogate sedimentne rude (singenetsko orudenje). Posebnost rudišča je **samorodno živo srebro** ki se pojavlja v nekaterih plasteh.

V času nastajanja Alp je zaradi močnih tektonskih procesov prišlo do gubanja in narivanja. Zadnji močnejši tektonski procesi so še dodatno razkosali idrijsko ozemlje. Oblikovala se je današnja zapletena zgradba rudišča.

Srednjetriasni tektonski jarek (izsek)

Idrija z izjemno dediščino Rudnika živega srebra, med katero sodi tudi rudniška geološka zbirka, kandidira za vpis na Unescovo listo svetovne dediščine.

Nominacija poudarja **izjemne univerzalne vrednote rudišča**, predvsem način nastanka, pestrost rud, njihovo geokemično in mineraloško sestavo, izjemno zapleteno tektonsko preoblikovanje v današnje stanje ter živo srebro kot edino tekočo kovino.

Zbirka je nastala v sodelovanju z rudniškimi geologi.

Zbirko je vsebinsko pripravil in uredil:

Dr. Jože Čar

Tehnična izvedba in oblikovanje:

Uroš Eržen

Lokacija zbirke in informacije:

Rudnik živega srebra Idrija d.o.o.

Bazoviška 2 (pri jašku Franciške), 5280 Idrija,

tel: 05 37 43 920, www.rzs-idrija.si

Izdal in založil: Rudnik živega srebra Idrija d.o.o. •
Besedilo: Martina Peljhan, Jože Čar, Bojan Režun •
Fotografije: Jani Peternejl • **Oblikovanje:** Jaka Modic •
Tisk: Tiskarna DTP • **Naklada:** 2000 • Idrija, junij 2008

Rudnik živega srebra Idrija

GEOLOŠKA ZBIRKA IDRIJSKEGA RUDIŠČA

*Zbirka izjemnih živosrebrovih
rud in kamnin*

Rudniška zbirka

Iz vzorcev, ki so jih v zadnjih 60 letih zbrali rudniški geologi, smo oblikovali šest tematskih sklopov, ki zaokroženo predstavljajo geološko zgradbo idrijskega rudišča ter predstavljajo njegovo izjemnost. V zbirki je zbranih nad 800 vzorcev kamnin in rud. Številni med njimi so unikati.

1. Litostratigrafska zbirka kamnin idrijskega in cerkljanskega ozemlja

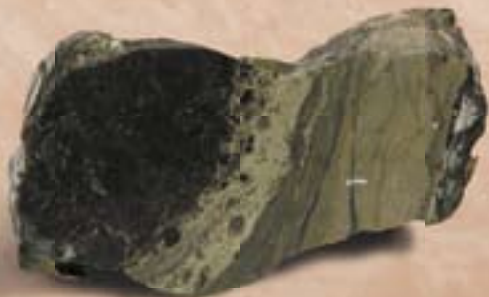
Zbirko je zbral in uredil **dr. Ivan Mlakar** ter zajema 60 najpomembnejših litostratigrafskih vzorcev Idrijskega in Cerkljanskega. Za vse vzorce so bile izdelane podrobne mineraloške, petrološke in geokemične analize.

2. Kamnine idrijskega rudišča

V tektonskem jarku so nastajale posebne kamnine, ki so enkratne in jih ne najdemo nikjer drugod na Slovenskem.

3. Strukturni in tektonski vzorci

Današnja izjemno zapletena zgradba rudišča je rezultat različnih srednjetrojskih tektonskih dogajanj in terciarne tektonike. Tektonske faze so močno 'pomešale' kamnine iz različnih geoloških dob in ustvarile različne zapletene stike med kamninami.

235 milijonov let star triasni prelom, zapolnjen z piritom

4. Minerali idrijskega rudišča

Idrijsko rudišče je monometalno. V ekonomskih količinah se pojavljata mineral cinabarit (HgS) in elementarno živo srebro (samorodno Hg). Vsi ostali minerali predstavljajo le mineraloško posebnost, kot olivnozelen idriajalit, izredno redek mineral organskega nastanka, imenovan po Idriji.

Cinabaritni kristal

5. Cinabaritne rude Singenetske rude

Singenetske rude so nastale tako, da so se raztopine bogate z živim srebrom izlivale v takratna močvirja, kjer so se sočasno usedale s sedimenti. Med razstavljenimi vzorci najdemo zelo bogate različke rud, ki so jih rudarji poimenovali jeklenka, opekovka, jetrenka ...

Opekovka

Epigenetske rude

Hidrotermalne raztopine, bogate z živim srebrom, so na poti proti površju orudile starejše kamnine. Nastale so bogate **epigenetske** cinabaritne rude kot so jeklenka, opekovka in velike količine siromašno orudjenih kamnin – bašperh.

Epsomit

Samorodno živo srebro

6. Značilne rude iz nekaterih rudnih teles

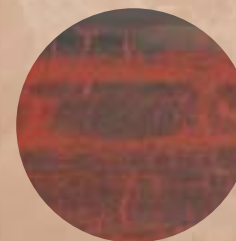
V idrijskem rudišču je bilo najdenih 158 rudnih teles (RT). V 141 RT je prevladovalo cinabaritno orudenje, v 17 pa samorodno živo srebro. Prepojenost z živim srebrom se je znotraj rudnih teles močno spreminjala. Odkopavali so od siromašnih (vsebnost le 0,05 % Hg) do izjemno bogatih cinabaritnih rud (vsebnost več kot 70 % Hg). Razstavljeni so različni rud iz 9 rudnih teles.

S cinabaritom bogata prepojen konglomerat

Bogata karoli ruda

Sedimentna ruda v skonca plasteh